

Előfizetési díj: Postán vagy Pécsen hához küldve: egész évre 5 ft., fél-évre 2 ft. 50 kr., negyed évre 1 ft. 25 kr. egyes szám 10 kr. Megjelenik minden szombaton. Egyes számok kaphatók Weidinger N. könyvkeres. (Széchenyi tér).

PÉCSI FIGYELŐ.

Hirdetések ára: Egy öt-hasbas petit sor egyszeri megjelenésért 6 kr. 3-szori 5 kr., 10-szeriért 4 kr. fizetendő. — Minden hirdetés után 30 kr. bélyeg díj fizetendő. A nyílt tér 1 petit sora 10 kr. A hirdetési díj előre fizetendő.

Szerkesztői iroda: Ferenciek utcája 22.sz. I. emelet. Kéziratok vissza nem küldetnek

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, a hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők. Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, Blauhorn Antal úr a városbázi épületben, Lill János úr a budai külvárosban, Böhm C. F. úr a szigeti külvárosban lévő kereskedésében, és Fesztl Károly úr könyvkötő üzletében, Király utca (nemzeti kaszinó épület), valamint a vidéken minden postahivatalnál.

Kiadó hivatal: Taizs Mihály nyomdájában Majláth-tér 2. szám alatt.

Uj évtized veszi kezdetét, e század utolsó előttije.

Egy százada annak, hogy az évezredek középkori sötétség után nyugot felől derengeni kezdett a szabadság és felvilágosodás hajnala, a tudomány e század alatt megmérhetlen haladást tett, az emberi nem jobbléte még is nagyon csekélyet haladt előre, mert a tudomány kifejlődésével a nép millióinak felvilágosodása és a szabadelvű kormányzati intézmények lépést nem tartottak, az erkölcsi érzet pedig határozottan süllyedt.

Az önkényuralom és demokracia közti százados harcnak következménye ez, e harc pedig csak úgy fog véget érni a demokracia győzelmével, ha az önkényuralom többé nem talál buta tömegeket, miket vak eszköz és hóhérnak felhasználhat a demokracia ellen, ha a most még tudatlan, vagy rossz irányban dresszírozott nyers erők öntudatra ébredve, csatlakoznak a demokracia, a népszabadság zászlójához.

Hányszor történt e század folyamán, hogy a sötétség apostolai felhasználták az ugynevezett félig művelt, tetteleg azonban csak önző és csáló demagógok nagyhangzása phrazisai után kiabáló, mások zsírján ingyen lakmározni kívánó proletárságot arra, hogy a társadalmi rendet felbontó tulzásokba csapván át, kompromittálja a népszabadság szent ügyét és ürügyet adjon arra, hogy a szinte orránál vezethető vagyonos közép osztály segítségével évtizedekre visszaállítsa a régi zsarnokságot, akadályozza továbbra is a sötétség eloszlását.

A reakció nem válogat fegyverekben, a demagogia pedig, mely korunkban mint socialismus, com-

munismus, nihilismus sat. jelentkeznek, erősebb fegyvere a reakciónak semmint a szoldateska, melynek hatalma mindinkább veszni kezdi, mennél nagyobb a felállított hadseregek, minél általánosabb a hadkötelezettség.

A józan, erkölcsös demokratiának tehát két elemmel kell küzdenie az absolutismus és a társadalom felforgató anarchikus elemek ellen, egyik elemmel sem szabad szövetkeznie, mert az ily szövetség öngyilkosságot rejt méhében, a legjobb esetben is 25-30 évre késlelteti a a népuralom győzelmét.

A szélső ellentétek érintkeznek. A communismus és ezzel rokon socialismus a nihilismussal együtt a vagyon ellen tör, jobban, vagy kevésbé takarva nem egyéb az, mint a vagyontalanok harca a vagyonosok ellen, csatlakozni azonban nagyon, ki azt vélné, hogy az önkényuralom védi a vagyont és annak tulajdonosait.

A communismus elve szerint minden vagyon a közönségé, az önkényuralom elve szerint minden vagyon a személyekkel együtt a kényuré, nincs itt sem tulajdonos, csak haszonélvező és e haszonélvezet csak addig tart, míg azt a kényur jónak látja.

Avagy tulajdonunknak nevezhetjük-e az oly vagyont, melynek jövedelmét, sőt állagát is a kényur belátása szerint elveheti adóban, vagy más szolgáltatások fejében? tulajdonunk-e az oly vagyon, melylyet a kényur megkérdésünk nélkül értéke erejéig ugynevezett államadósságokkal terhelt?

Semmivel sem jobb azonban, ha még nem rosszabb az alkotmányosdi játékkal álcázott kényuraság, mert a míg nyílt önkényuralom által csinált államadósságokat elismerni, vagy visszautasítani a magukat felszabadító népektől függ, addig a megvesztegetett választásokból kikérült megvesztegetett képviselő által formászerűleg megszavazott kölcsönknél ezen jogától is elesik, csak

visszkeresete maradna fen azon gazok ellenében; kik a nép érdeke ellenére megszavazták a kényuralomnak a kölcsönöket.

Az önkényuralom és alkotmányosság már maholnap oda vitte dolgát, hogy a konzervativismus főoszlopa a birtokos osztály is a communismus karjaiba hajtatik, itt legálább személyes szabadságának remél több biztosítékot. Vagyoniát, melyről a kényur rendelkezik amugy sem sajnálhatja.

A tengernyi állandó hadseregek, a rossz gazdálkodásból eredt milliárdnyi államadósságok kamatai, az állami fő és kis tisztviselők kapzsisága, a rossz közigazgatás és törvénykezés, a vagyon és személybiztonságnak mindinkább érezhető hiánya tönkre teszik a vagyonos osztályt, kiszívják minden életerejét előlki minden igyekezetét a vagyon fenntartására és növelésére, a vagyon összességül lelkiismeretlen üzerek, uzsorások és ezekkel szövetkezett hatalom bitorlói kezében, ezen elemek dominálnak már most Europa felett.

Ez állapot sok időre immár tarthatatlan, idő kérdése, hogy mikor kap az emberiség alkalmas lökést arra, hogy lerázza az elviselhetlen igát vállairól és ha ez megtörtént, képes-e a józan demokracia mielőbb praepotentiára vergődni.

Alig hisszük, hogy egyhamar czélt érjen, azonban legyen reményünk a jobbra és ezzel lépünk át az új évre, hogy legyen erőnk kiktartani az emberi jogokérti küzdelmünkben.

Az országgyűlés mindkét háza decz. 31 és rövid ülést tartott a Horvátországgal kötött pénzügyi szerződés meghosszabbításáról szóló és az 1880 iki utjonejtaleköt megállapító törvények hirdettek ki.

Az országgyűlés jövő évi munkaidéjét s az ülészaknak még hátralévő részét leginkább a költségvetés tárgyalása foglalja el. A delegációk, mint kormánykörök számitanak, január vége előtt nem végeznek el munkájukat s azért a delegátusok távollétében érdemleges

elő a színházban háromszor egymásután.

A mi Izraelnek az olajfák hegye, a hindunak a gangesi szent völgy, az északi skandinávnak az Igdrasil árnyéka alatti magány s a hellen költészetnek a Tempe völgy, — az volt neki ez első nagyobb műve. Ha szívót bánat szállta meg, — ha az élet elviselhetlen látszó terheket rótt rá, — ha gondolatai a kétes jövőt tárták lelki szeméi elé s e miatt aggodalom szállt a nyílt homlokra, ő ez első zsenyéhez menekült s az vigaszt, könnyebbülést s reményt nyújtott neki.

Műve elkészült s midőn a szép piros szinlapokon olvasá, hogy az elő is fog adadni, boldogának érezte magát; ez volt rájongságának Lybanonja. Az óra 7-et ütött. Ő nem hallá, mert szíve hangosabban vert mint az óra kalapácsa. A függöny felgördült, ő nem látta, mert lelkének teremtményei: saját hangjegyei is szédítő galoppot jártak szemében, majd meg összefolytak, egygyé olvadtak. Az ének-és zene részek első számainál tapsoltak, de ő nem hallotta, mert fülében az operette áriái zsongtak. Az első felvonásnak vége; a függöny legurul... a szerzőt hívják, de ő — mintha idegei megbéneltek volna, — menni is alig birt s formaliter úgy kelle őt a színpadra vonsolni; nem hiszem, hogy teljesen magánál volt, de egyet még sem tagadhatott el magától: szerénységét, melyet elarult kéz actiója, midőn hajlongásai közben szabadkozólóg mutogatott arra a két irtózatosan erős emberre, kik őt a placzra vitték, — mikéntha mondta volna: „én nem jöttem, de ezek a gigások hozták”. Hát még mikor előbegett egy saját főzteni táplált kis földi angyal s ékes dictióját jó hosszú lére eresztve átnyújtá a zeneegylet és tisztelői nevében a babérokoszoru, brilliant gyűrű és arany óralánczából álló ajándékot, — milyen halvány volt! Neki aligha jutott eszébe, de én mindjárt szerepem azon részére gondoltam, melyben az is benne van, hogy: „was sagt er?” — Az ünnepélynek vége lett, egy pohár hideg víz örmere keltette szer-

ülések nem tartanak. — A költségvetési javaslat tárgyalása csak februr közepé felé kezdődhetik, miután ezt most is meg fogja előzni egy kölcsöntörvényjavaslat, melynek tárgyalását az indokból akarják siettetni, hogy az ország némely részeiben beállott inség miatt az adóvégrehajtások fölfüggesztettek s a pénzüri bevételek a miatt fölötte megcsökkennek. — Ekként a jövő évi költségvetési törvény se lesz készen még az első évnegyed végeig sem. Az 1879-iki költségvetés csak ez év april havában, az 1878-iki csak ez év junius havában készült el; minden jel oda mutat, hogy 1880 iki is csak az év első felének vége felé lehet készen. De hiszen megszoktuk már. („E — s.”)

Az írói jogról szóló törvényjavaslatot az igazságügyér elnöklété alatt működő vegyes bizottság fogja átvizsgálni. Az ülések mindjárt ujv után kezdetnek meg.

A közös hadügyminiszterium, a magyarországi hadparancsnokság utján felszólította a törvényhatóságokat, hogy már január hóban terjesszék fel az illető kerületekben nélkülözhető kocsikról és teherhordó állatokról szóló kimutatásokat mivel februarban szükség lesz azokra. Az egészen rendkívüli niájás, miszerint a közös hadügyminiszterium közvetlenül a törvényhatóságoknál lép érintkezésbe törvénybe ütköző tény, melyet azonban a Tisza-kormány bizonyosan védeni fog.

A Tisza kormány egyik támasza! Miskatovich horvát képviselő, ki egyszermind a magyar országgyűlésnek is tagja, még Ghyczy Kálmán házasságsége alatt, illetéktelenül felvette az elhunyt Jakics (szintén volt horvath képviselő) napi-díját két hónapra át, s két hónappal az illetőnek halála után. Ghyczy Kálmán az ő skrupulozus lelkiismeretességével (??) átvizsgálván a számadásokat, már akkor fölfedezte a turpisságot, hanem az — a Tisza-aca politikai rendszeréhez tartozván az eltussolást, annak idején szép szerével elcsussztatott. Most azonban a turpisság kislült, s a horvát képviselő közt retentó fölháborodás támadt. Eddig mint a „M-g”-nak írják már 10 horvát képviselőlépett a ki kormánypartból, mert olyan emberrel mint Miskatovich nem akarnak egy párton maradni.

Az uniópart felélesztéséről írnak Zágrábról; Mihalovics Károly, Rudibó Zichy és Pejasevich Adolf gróf, kiknek zajos fellépése az utóbbi napokban oly nagy feltűnést okozott, Tisza Kálmán nagy egyetértőleg azon dolgoznak, hogy megbuktassák Mazuranicsot és vele a nemzeti pártot. Tiszának törekvése odairányul, hogy Horvátországban oly kormányt segítsen polczra, melynek háta mödött nem áll oly erős és macacs part mint a nem-

zöt túlvilági elfogódásából; boldogan mutatta az ajándékot mindenkinek, — ölet mindenkint! Az operette-nek is vége lett s vele vége a dicőség ez örömnapijának is! Minden jól ment, minden jól volt, csak az a pity-palatos száju kis daemon ezt ne szötte volna művészi szóoklatába: „és ha tövisre akadsz, — mert ez a művész utain gyakorta terem” sat; ő elszavallta s ezzel az ördögöt mintegy falra festette, megidézte.

Másnap ismételtük az operette-et; ma azért nem volt nagy közönség — vélték többen, — mert tudatva lett mindenkivel, hogy holnap is ez adatik, még pedig úgy, hogy a jövedelem a napi költségek levonásával mind Jaksché lesz, tehát inkább holnap nézi meg a közönség orszálmáni része az operette-et s az által mintegy jót teend szerzővel s buzditandja őt. — A holnap csak eljött, de a közönség nem; anyi bevétele sem volt, hogy a szerződéssileg kikötött napiköltséget kifizethette volna szegény szerző. — Látni kellett volna azt a reményekben csalódott szerény embert, mint kopogtatott be az igazgató-nál s mint kérte, hogy legyen szives várni a napiköltségre, mert anyi sem folyt be a pénztárba, mennyivel azt kifizethetné, hanem türelmet kér és majd megfizeti ő ha vi fizetés éh ő! A ki ezt a jelenetet látta, nem feledheti el soha! Az igazgató könnyezett, a szegény szerző úgy állt, mint egy lelkileg megtört, halálra szánt áldozat, midőn végítéletét várja. Az igazgató loyálisan viselte magát s a szerző elégedetten távozott. Hátra volt még az operette színrehozásában fáradozó díjazása, az operette ének részét és prózáját átdolgozó költésze; hátra van még az operette vezérkönyvének, zene- és énekhangjegyeinek, valamint a sugókönyvnek lemásoltatása, mit szerző az igazgatónak kötelezve van kezébe szolgáltatni, — hátra volna még egy barátságos vacsora is, mit elismerésül a közreműködők tiszteltetére óhajtana rendezni, — szóval sok,

zetiek. Mazuranics helyére Mihalovicséknak kellene jönnök, kik a kiegyezés megújítására, de sőt a horvát-magyar államjogi köteleknek szorosabbra húzására is hajlandók lennének azon feltétel alatt, hogy határvidéket Horvátországba bekebeleztessek. —

Herbert báró, nádortöbérvári követnik, mint Bécsből táviratilag jelentik, a külügyminiszter utasítása folytán utazott Nissbe, hogy ott a legerélyesebben követelje a szerb kormánytól, miszerint haladéktalanul állást foglaljon külügyi hivataluk utolsó jegyzékével szemben, mely a kereskedelmi és vasuti kérdések megoldását sürgeti. (Nem fognak ott nagyon megijedni.)

Szöll Kálmán mint az „E-s” biztos forrásból értesül nagy budgetbeszédre készül. A költségvetési javaslatok beható tanulmányozásával foglalkozik, s barátaí azt hiszik, hogy gróf Szapary Gyula pénzügyi expezójának teljes tarthatlanságát sikerülni fog kimutatnia. Egyáltal törekszik kimutatni azt is, hogy az államháztartásnak pusztán financiaiis alapokra feteketésben elérték, sőt túlhaladtuk már minden józau elméletnek legszélső határait, s hogy a társadalmat, ha szomoró bukásra nem akarjuk vinni azt, okos gazdasági politikával kell felségelintuk. Szöll K. barátai azt hiszik, hogy gr. Szapary állása e támadás alatt össze fog roskadni.

A kisbirtokosok földhitelintézetének ügyében Matasovszky vizsgáló bíró s törvényészeki szakértők még mindig folytatják a vizsgálatot. — A Fesztetics gróf által visszaváltott záloglevelek értéke máris több százezer frtra rug. A záloglevelek kétfélék; olyanok, melyeket az elnök gróf sajátkezőleg írt alá, és olyanok, melyekre az elnöki név bélyegzővel van ráítve. Fesztetic az előbbieket kivétel nélkül összeveszi, ez utóbbiak közül pedig azokat váltja vissza, melyek az ő közbenjárásával számítottak le. A többi mint Végh Ignácék hamisítványai beváltatlanul maradtak.

A kisbirtokosok országos földhitelintézetének szombaton tartott igazgatósági ülésében Fesztetic Pál gróf elnök, Tisza László és dr. Pfafsich Frigyes igazgatósi, és Nagy György felügyelőbizottsági tagok lemondotak.

A szegedi egyetem pártolására Hódmezővásárhelyi köztörvényhatósági bizottsága utolsó ülésében Abray Károly polgármester indítványa folytán elhatározta, hogy a Szegeden felállítandó egyetem érdekében kérelmet intéz a miniszteriumhoz és a körülmények szerint ő felségéhez is.

Az „Adria” című angol gőzhajó-társaság, 1881-ben fog angol-magyar társulattá alakulni; azon hírrel szemben,

nagyon sok van hátra s ha pontos számadást készítettünk, az eredmény az lesz, hogy a szerzőnek nemcsak az elismeréssel kapott emléktárgyakat kell a meghiusult remények hydra fejébe: a deficitbe dobni, hanem még párhónapi keservesen kérdelmelt fizetését is. Ezért dolgozott sajnány, ezért küzdött, ezért fáradt! **Jaj tisztelt közönség!** szép dolog ám az a dicőség úgy lorgnetten nézve, de a mellett éhen is elvesshet a dicőség! És még olyan lelketlenek is vannak — tudom — a kik ráadásul ki is kacagták; de azok a jó urak jegyezzék meg maguknak, hogy könnyebb nekik mások felett kacagni, mint magukat eként kikacagtatni. Én is kacagtam az első siker feletti örömben, — de ma sir a szemem, sir a lelkem!

Ne csüggedj azért édes szerzőnk; a bánat hason rád emelőleg. Kitarás! Úgy halljunk, hogy majd midőn ötödször kerül színiura operetted, akkor azon előadás a te jutalomjátékod lesz s akkor jóvá teszi a közönség mostani mulasztását. Így beszélnek, — így zúgnak ugy-e sokan fűledbe? Kik így vigasztalnak, azok magukat akarják szépiteni s azok nem tudják azt, hogy a szellemi irt anyag ki nem töltheti soha! Az ilyeneknek mondd el, hogy mit álmódítál az első, és mit a második nap után?

Én is azt mondom: ne csüggedj! műveid az isteni szikrát, szellemedet kitarással, de jutalmat ne várj, legfeljebb önértedtedől. Jutalomjáték?!... Kacagd ki őket; nekem is volt, — lesz is, de ne adjon neked isten soha olyant, mint nekem volt és mint a milyen még igen sok lehet. Ne számits arra, mert az is úgy ütött ki, hogy a közönség jóakaratóból még rá is kell fizetned s ez így van rendén, mert te művészes vagy, neked kötelességed dolgozni, az ur pedig mindig őr marad s ez a közönség közönyös része; hej pedig bez sok őr van a világon! Dixi, et salvavi — — —!

TÁRCSA.

A szerelem!...

Óram már éjfélt üt, —
A rémek perce ez,
Mely esend van mindenütt,
Nem hallszik semmi nesz.

Íróasztalomon

Lámpám előttem ég;
De meg nem foghatom:
Miért ma oly sötét.

Különös borzalom
Fűt végig testemen,
Magamat oly nagyon.
Levertnek érzem.

És mintha valami
Susogna körülem,
Tán lelkek szárnyai, —
Vagy tán zúg a fűlem!

Fejem olyan nehéz,
Ugy kápradzik szemem,
S ha néha föl-fölnéz,
Minden forog velem.

Majd elsőtedék
Előttöm a szoba,
És benne mindenik
Butor egy rémesoda.

El-elgondolkoim,
De sehogysz lehet.
Előttöm csak az áll:
Honám nem szeret!

Itt ülök székesem,
Előttöm a papír,
S bár tollat tart kezem,
De egy betűt sem ír.

Tán benne tenta nincs?
Oh nem! szívem dobog;
Nyugtot ez nem talál
És ez a szerelem!!!

Pihavits Gyula.

Helyik a könny?

Ha azt látnád, hogy jó anyád
Kórágyon szendereg,
S szemedben fájdalom faesart
Könyvesep rezdülne meg:
Nem azt hinné-e angyalom,
Hogy zúrott kebeled
A szenvedőért onta most
Valódi könyveket?

Ha udvarodba gyásztoérog
Temetni jönne el,
S szüdből a fájdalom könyve
Zokogva törne fel:
Nem azt vélné-e, édesem,
Hogy a halott felett,
Vergődő lelked onta most
Valódi könyveket?

Pedig e könyv, mit hullatott
Az örül fájdalom,
Nem mondhatók valódinak
Hidd el, kis angyalom.
Évek multán a bánatot
Felváltja a közöny...
Csak ha sirtál boldogságban,
Itt e földi menyországban,
Ez a valódi könyv!

Paul Gyula.

Szegény Jaksch!

— Egy kis jeremiada Vedress Gyulától. —

Nem ismeretlen név a czim; itt Pécsen legalább nem. — Ismerik őt barátai szerénységében; ismeri a közönség zöme tevékeny szorgalmában; ismerik ellenségei tiszta becsületében és zenei tehetségében; ismeri a közvélemény, mely művészetét méltányolva, elismeréssel adozott. — De hogy mások is megismerjék, elárulom, hogy ő a pécs-városi zenekar fiatal karnagya, ki több kisebb-nagyobb zeneszerzemény után egy operette-el rukkolt a világ elé, melyet alig pár napja adtunk

